

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

« 29 » серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ТРУДОВЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
галузь знань:	29 Міжнародні відносини
спеціальність:	293 Міжнародне право
освітньо-професійна програма	Міжнародне право
вид дисципліни:	обов'язкова
факультет:	юридичний

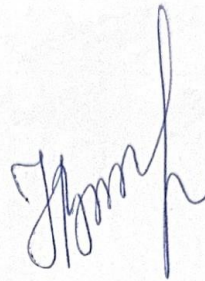
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
«28» серпня 2024 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Божко Д.В., к.ю.н., доцент
Федчишина К.В., к.ю.н., викладач

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол від «26» серпня 2024 року № 12

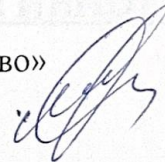
Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін

Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Міжнародне право»
кандидат юридичних наук, доцент

Ліна ФОМІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Трудове право» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності 293 – Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів в сфері міжнародного права шляхом засвоєння досягнень національної та світової науки трудового права, вивчення норм трудового і суміжного законодавства України, міжнародних нормативно-правових актів, а також закріплення набутих знань при розв'язанні практичних завдань.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів таких компетентностей:

загальних (загальнокультурних):

- знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-2);
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК-3);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-6);
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема, в міжнародному контексті (ЗК-7);

професійних (предметних):

- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, закріплених універсальними (на рівні ООН) і регіональними актами з прав людини (на рівні Ради Європи, ОБСЄ, Європейського Союзу, СНД); міжнародних універсальних і регіональних інституційних механізмів захисту прав людини (ПК-4);
- здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного приватного права (ПК-6);
- здатність надавати юридичні висновки і консультації з питань міжнародного права, національного права України та зарубіжних держав; визначати юридичні ризики тих або інших зовнішньополітичних або зовнішньоекономічних ініціатив, підбирати шляхи їхньої мінімізації (ПК-11).

1.3. Кількість кредитів – 3;

1.4. Загальна кількість годин – 90;

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Самостійна робота, у тому числі	
42 год.	80 год.

1.6. Заплановані результати навчання:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (ПРН-1);
- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання (ПРН-2);
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН-4);
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН-5);
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему (ПРН-6);
- на професійному рівні брати участь у фахових дискусіях із міжнародно-правових і загально юридичних питань; поважати опонентів та їхню точку зору (ПРН-12);
- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної і міжнародної правових систем (ПРН-18);
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей національного права; міжнародного права; європейського права і права Європейського Союзу (ПРН-19);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів на національному і міжнародному рівнях у різних правових ситуаціях (ПРН-23).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні положення теорії трудового права. Соціальне партнерство.

Тема 1.1. Предмет, метод і система трудового права.

Поняття трудового права України. Місце та роль галузі в системі міжнародного та національного права. Правове забезпечення права на працю. Міжнародні правові акти – Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, нормативні акти МОП, Європейська соціальна хартія як документи, що містять основні стандарти правового регулювання права на працю.

Предмет трудового права. Значення та загальна характеристика власне трудових відносин, що складаються на підставі укладення трудового договору. Відносини, тісно пов’язані з трудовими: зайнятості та працевлаштування; підвищення кваліфікації та підготовки кадрів; матеріальної відповідальності; нагляду та контролю за дотриманням законодавства про працю; вирішення трудових спорів; встановлення соціально-економічних умов праці на підприємстві.

Поняття трудових правовідносин та їхня відмінність від суміжних (цивільно-правових, адміністративно-правових тощо). Правовідносини, що діють у сфері трудового права: власне трудові, з працевлаштування, з професійної підготовки та підвищення кваліфікації безпосередньо на виробництві та інші. Трудова правоздатність та трудова дієздатність, моменти їх виникнення.

Особливості методу трудового права – поєднання імперативного та диспозитивного методів, централізованого та договірної регулювання трудових відносин, обов’язковості приписів, що стосуються охорони праці, особливостей організації (охорони) праці жінок, неповнолітніх, осіб з інвалідністю тощо.

Функції трудового права: регулятивна та охоронна; виробнича, захисна та виховна; економічна та соціальна. Нові тенденції в регулюванні трудових правовідносин: необхідність захисту прав як працівників, так і роботодавців.

Тема 1.2. Джерела та принципи трудового права України.

Джерела права в широкому та вузькому розумінні. Класифікація джерел трудового права України. Нормативно-правові акти як джерела права.

Право на працю, право на відпочинок, право на страйк, право на соціальний захист,

право на об'єднання та інші конституційні права. Повноваження Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів України у сфері встановлення норм трудового права.

Значення міжнародних нормативних актів у формуванні національного трудового законодавства. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (ООН, 1966). Конвенції та Рекомендації МОП. Європейська соціальна хартія. Двосторонні договори за участю України.

Кодекс законів про працю України – головний законодавчий акт у галузі трудового права України. Структура та зміст КЗпП України 1971 г. Проекти Законів про працю, №2708-1 та 2708-2, зареєстровані у Верховній Раді України. Роль законів України та підзаконних нормативних актів (постанови Верховної Ради України, постанови Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, відомчі нормативні акти) в сфері регулювання трудових відносин.

Локальні нормативні акти в трудовому праві. Рекомендаційні норми. Роль трудового колективу та власника чи уповноваженого ним органу у встановленні умов праці на підприємстві.

Загальна характеристика та значення принципів трудового права. Загально-правові принципи: гуманізму; принцип рівності громадян перед законом; демократизму; законності; принцип взаємної відповідальності держави і особи, та їх значення в регулюванні відносин у сфері праці. Міжгалузеві принципи: принципи свободи праці та заборони примусової праці; соціального партнерства; всебічного захисту материнства і дитинства; свободи створення та діяльності об'єднань громадян тощо.

Галузеві принципи трудового права: принципи поєднання централізованого та локального регулювання праці; свободи трудового договору; єдності та диференціації правового регулювання праці; участі представників працівників в регулюванні відносин у сфері праці; забезпечення працівникам мінімальними державними гарантіями у сфері праці тощо. Принципи інститутів трудового права: зайнятості та працевлаштування; трудового договору; робочого часу та часу відпочинку; оплати праці тощо.

Тема 1.3. Суб'єкти трудового права України.

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Правовий статус суб'єктів трудового права та його зміст. Характеристика працівників як суб'єктів трудового права. Вік прийому на роботу. Права та обов'язки працівників. Роботодавець – суб'єкт трудового права. Рівність роботодавців усіх форм власності та організаційно-правових форм. Права та обов'язки роботодавців. Особливості фізичної особи – роботодавця.

Правовий статус трудових колективів підприємств, установ та організацій. Права трудових колективів у встановленні умов праці на виробництві та захисті колективних інтересів. Професійні спілки як суб'єкти трудового права. Представницька та захисна функції профспілок. Особливості правового становища первинної організації профспілки підприємства. Правовий статус державних органів – суб'єктів трудового права. Роль судів, прокуратури, Державної служби України з питань праці, управлінь праці і соціального захисту населення, Державного центру зайнятості тощо.

Тема 1.4. Соціальне партнерство.

Поняття та характеристика соціального партнерства, його ознаки та види. Міжнародні нормативні акти про соціальне партнерство. Законодавство України про соціальний діалог та колективно-договірні відносини. Поняття і значення колективно-договірного регулювання умов праці. Правове регулювання укладення колективних договорів та угод в Україні.

Поняття та зміст колективного договору. Колективно-договірні умови: інформаційні, нормативні, зобов'язальні, організаційні. Види колективних угод та їхні сторони. Генеральна, галузеві та регіональні угоди. Принцип поліпшення умов праці та незменшуваності пільг працівників відносно законодавства та угод більш високих рівнів.

Порядок укладення колективного договору на підприємстві. Представницькі органи працівників як учасники колективно-договірного процесу. Заборона втручання в процес ведення колективних переговорів третіх осіб (політичних партій, державних органів, органів місцевого самоврядування тощо). Права та обов'язки представників сторін колективних переговорів. Термін дії, порядок внесення змін та доповнень та припинення колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору. Відповідальність за невиконання умов колективного договору (угоди).

Розділ 2. Зайнятість. Трудовий договір.

Тема 2.1. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування.

Поняття зайнятості. Міжнародні стандарти визначення зайнятості та безробіття. Правове регулювання забезпечення зайнятості в Україні. Положення Закону України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2022 р. № 5067-VI.

Поняття та правовий статус безробітного. Працевлаштування за допомогою служби зайнятості. Поняття підходящої роботи. Послуги, що надає державна служба зайнятості. Квота, броня робочих місць. Особливості працевлаштування іноземців.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та його повноваження. Соціальне страхування на випадок безробіття. Визначення понять: страхувальники, застраховані особи, страховий випадок, страховий стаж, часткове безробіття. Види матеріальних виплат по безробіттю.

Працевлаштування за допомогою посередницьких організацій. Поняття посередника. Ліцензійні умови. Державний нагляд та контроль у сфері зайнятості.

Тема 2.2. Трудовий договір

Поняття трудового договору та його правове визначення. Правові ознаки трудового договору. Відмінність трудового договору від цивільно-правових договорів про працю. Сторони трудового договору. Найманий працівник: вік прийому на роботу, загальні та спеціальні вимоги до особи, яка бажає укласти трудовий договір. Роботодавець: поняття та види. Юридичні та фізичні особи як роботодавці.

Зміст трудового договору: обов'язкові та додаткові умови. Трудова функція, місце роботи, оплата праці, час початку роботи як умови трудового договору. Умова про нерозголошення комерційної таємниці. Встановлення умови про випробування при прийомі на роботу. Гарантії та обмеження при прийомі на роботу. Необґрунтована відмова в прийомі на роботу: поняття та правові наслідки. Порядок укладення трудового договору. Форма трудового договору.

Класифікація видів трудового договору. Сумісництво та суміщення професій (посад). Договір на невизначений термін (безстроковий) та строковий договір. Особливості окремих видів трудових договорів: контракту; з державним службовцем; з роботодавцем – фізичною особою, про надомну роботу, про дистанційну роботу та інших.

Зміна умов трудового договору. Переведення на іншу роботу. Переміщення на інше робоче місце. Зміна істотних умов праці.

Припинення трудового договору: поняття та загальна характеристика підстав. Припинення трудового договору за угодою сторін. Відмова працівника від переведення разом з підприємством, установою, організацією в іншу місцевість. Припинення трудового договору з підстав, передбачених контрактом.

Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Порядок припинення безстрокового трудового договору з ініціативи працівника. Особливості припинення трудового договору з ініціативи працівника за наявності поважних причин. Розірвання строкового трудового договору. Подовження дії строкового трудового договору на невизначений час.

Підстави та порядок припинення трудового договору з ініціативи роботодавця. Припинення трудового договору у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників. Переважне право на залишення на роботі. Поворотне право прийняття на роботу. Вихідна допомога.

Припинення трудового договору у випадку виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи, а так само в разі скасування допуску до державної таємниці, якщо виконання покладених на нього обов'язків вимагає доступу до державної таємниці.

Нез'явлення на роботу протягом більш як чотирьох місяців підряд внаслідок тимчасової непрацездатності, не рахуючи відпустки по вагітності і родах, якщо законодавством не встановлений триваліший строк збереження місця роботи (посади) при певному захворюванні, як підстава припинення трудового договору. Припинення трудового договору у випадку поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу.

«Дисциплінарні» підстави припинення трудового договору з ініціативи роботодавця:

- систематичне невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку, якщо до працівника раніше застосовувалися заходи дисциплінарного чи громадського стягнення;
- прогул (в тому числі відсутність на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;
- поява на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;
- вчинення за місцем роботи розкрадання (в тому числі дрібного) майна власника, встановленого вироком суду, що набрав законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого входить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу.

Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов. Оціночні поняття: одноразове грубе порушення трудових обов'язків; підстави для втрати довір'я; аморальний проступок.

Припинення трудового договору за ініціативою роботодавця за попередньою згодою виборного органу первинної профспілкової організації та без такого.

Розірвання трудового договору з керівником на вимогу виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника).

Відсторонення працівника від роботи. Порядок проведення розрахунків при звільненні та видачі трудової книжки.

Розділ 3. Правове регулювання умов трудових відносин.

Тема 3.1. Робочий час і час відпочинку.

Поняття робочого часу та його види. Максимальна тривалість робочого часу відповідно до стандартів МОП та національного законодавства України. Нормальний робочий час. Скорочений робочий час. Неповний робочий час.

Особливості правового регулювання роботи на умовах ненормованого робочого дня. Надурочні роботи та порядок їх застосування. Гарантії прав працівників при залученні до надурочних робіт. Робота у вихідні, святкові та не робочі дні та порядок залучення до неї.

Режим роботи. Змінність. Графік. Вахтовий метод роботи. Підсумований облік робочого часу. Гнучкий графік роботи. Перервний робочий день. Поняття та види часу відпочинку. Види перерв протягом робочого дня та їх особливості. Щоденний та щотижневий відпочинок, їх характеристика. Вихідні, святкові та неробочі дні. Право на відпустку. Види відпусток. Щорічні відпустки – основна та додаткові, порядок їх надання. Відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Відпустка для підготовки та участі у змаганнях. Додаткова відпустка окремим категоріям громадян та постраждалим учасникам Революції Гідності. Соціальні відпустки: відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами; відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею 3 років; відпустка у зв'язку з усиновленням дитини; відпустка при народженні дитини; відпустки працівникам, які мають дітей. Порядок надання відпустки без збереження заробітної плати. Гарантії прав працівників на використання відпустки.

Тема 3.2. Оплата праці.

Поняття оплати праці та заробітної плати, їх співвідношення. Оплата праці як економічна та юридична категорії. Номінальна та реальна заробітна плата. Форми оплати праці: грошова і натуральна. Обмеження, встановлені щодо натуральної оплати праці. Конвенція МОП № 95 про охорону заробітної плати (1949). Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР.

Правове регулювання заробітної плати. Державне регулювання заробітної плати. Мінімальна заробітна плата та інші державні гарантії щодо оплати праці. Колективно-договірне регулювання оплати праці. Норми Генеральної, галузевих та регіональних угод щодо оплати праці. Виробнича (тарифна) угода як частина колективного договору.

Основна заробітна плата. Додаткова заробітна плата. Заохочувальні та компенсаційні виплати. Гарантійні виплати.

Тарифна система та її елементи: тарифна сітка, тарифний розряд та тарифний коефіцієнт. Порядок визначення тарифного розряду робітника. Тарифно-кваліфікаційний довідник. Підвищення та зниження тарифного розряду. Класифікатор професій. Схеми посадових окладів. Безтарифна система оплати праці. Коефіцієнт трудової участі.

Відрядна і погодинна форми оплати праці. Відрядні системи: проста відрядна, відрядно-прогресивна, відрядно-акордна. Преміювання, передбачене системою оплати праці. Преміювання як заохочення. Положення про преміювання.

Оплата праці при відхиленні від умов, передбачених тарифом. Оплата роботи у вихідні, святкові та неробочі дні. Оплата роботи у нічний час. Оплата браку та простою не з вини працівника. Оплата за тимчасове заступництво. Оплата праці сумісників. Доплата за суміщення професій (посад). Гарантійні виплати. Гарантійні доплати. Компенсаційні виплати. Правові гарантії права працівників на оплату праці. Індикація заробітної плати. Строки розрахунків. Періодичність виплати заробітної плати. Обмеження відрахувань із заробітної плати.

Тема 3.3. Трудова дисципліна.

Поняття трудової дисципліни як правового інституту трудового права та його зміст. Обов'язки працівника та роботодавця та їхнє правове закріплення. Методи забезпечення трудової дисципліни: організаційні та економічні; заохочення та примусу.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Дисциплінарні статuti та положення про дисципліну, їх особливість.

Види заохочень за сумлінну працю, підстави для їх застосування, порядок застосування. Моральні заохочення, їх види. Державні нагороди. Відомчі відзнаки. Матеріальні заохочення. Преміювання.

Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни. Дисциплінарна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність. Дисциплінарний проступок як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності. Порядок застосування та види дисциплінарних стягнень. Особливості застосування спеціальної дисциплінарної відповідальності.

Тема 3.4. Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин.

Поняття матеріальної відповідальності сторін трудових відносин. Відмінність матеріальної відповідальності за трудовим законодавством від дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності. Двосторонній характер матеріальної відповідальності.

Матеріальна відповідальність працівників та її підстави. Види матеріальної відповідальності працівників. Умови настання матеріальної відповідальності. Пряма дійсна шкода. Обмежена матеріальна відповідальність. Повна матеріальна відповідальність: загальна характеристика та випадки її застосування. Договір про повну матеріальну відповідальність, його особливості. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Договір про колективну матеріальну відповідальність.

Визначення шкоди та порядок її відшкодування. Випадки покриття шкоди за розпорядженням власника та за рішенням суду.

Матеріальна відповідальність роботодавця перед працівником. Підстави настання такої відповідальності. Оплата часу вимушеного прогулу. Моральна шкода.

Тема 3.5. Правове регулювання охорони праці. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства та законодавства про охорону праці.

Норми Конституції України та КЗпП України про право на безпечні та не шкідливі умови праці. Положення спеціального закону у сфері охорони праці – Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. № 2694-ХІІ. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Гарантії прав громадян на охорону праці. Право на інформацію про умови праці. Право на відмову від продовження роботи, у разі небезпеки для життя чи здоров'я працівника. Пільги та компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці.

Правове регулювання організації охорони праці на виробництві. Нормативні акти з охорони праці на виробництві: інструкції, положення тощо. Обов'язковий медичний огляд. Навчання з питань охорони праці, його види. Інструктаж: вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий. Служба охорони праці. Типове положення про службу охорони праці. Комісія з питань охорони праці. Атестація робочих місць.

Особливості правового регулювання праці окремих категорій працівників: жінок, чоловіків з сімейними обов'язками, неповнолітніх осіб, осіб зі зниженою працездатністю тощо.

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися на виробництві.

Загальний нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Види нагляду і контролю: попереджувальний, попередній, поточний і подальший. Спеціально уповноважені органи та інспекції, що здійснюють нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю й охорону праці: їх повноваження та сфера діяльності. Основні завдання нагляду за охороною праці. Громадський контроль, що здійснюється профспілками: за виплатою заробітної плати, додержанням законодавства про працю та охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту тощо. Права виборного

органу первинної профспілкової організації в сфері контролю за дотриманням законодавства про працю та про охорону праці. Громадські інспектори праці.

Розділ 4. Трудові спори. Загальні положення міжнародного трудового права.

Тема 4.1. Трудові спори (конфлікти), порядок їх розв'язання.

Поняття та момент виникнення трудових спорів. Види трудових спорів: індивідуальні та колективні; юридичного та економічного характеру; позовні та непозовні.

Порядок вирішення індивідуальних трудових спорів. Зміст глави XV КЗпП України «Індивідуальні трудові спори». Розгляд індивідуальних трудових спорів комісією з трудових спорів (КТС) на підприємстві. Порядок формування КТС на підприємстві. Загальний порядок та терміни розгляду спору КТС. Рішення КТС та порядок його виконання.

Розгляд індивідуальних трудових спорів у суді. Спори, що розглядаються безпосередньо у суді. Строки позовної давності у трудових спорах. Відшкодування моральної шкоди. Можливості залучення медіатора або незалежного посередника при вирішенні індивідуальних трудових спорів (альтернативні позасудові способи вирішення спорів).

Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР. Колективні трудові спори: поняття та причини виникнення. Сторони колективних трудових спорів. Момент виникнення колективного трудового спору. Примирно-третейська процедура. Формування примирної комісії, порядок її роботи та компетенція. Незалежні посередники. Порядок вирішення колективного трудового спору трудовим арбітражем. Гарантії для членів органів вирішення колективних трудових спорів. Національна служба посередництва і примирення (НСПП) та її повноваження. Запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів).

Право на страйк. Поняття страйку. Порядок та умови застосування страйку для вирішення колективного трудового спору. Прийняття рішення про оголошення страйку. Визнання страйку незаконним. Підстави для заборони проведення страйку. Відповідальність за організацію незаконного страйку. Гарантії для працівників, що не приймають участі у страйку. Поняття локауту.

Тема 4.2. Основні положення міжнародного трудового права.

Поняття міжнародних трудових стандартів. Стандарти ООН. Зміст основних трудових прав людини. Заборона дискримінації працівників. Конвенції та рекомендації МОП. Європейські регіональні стандарти праці. Трудові стандарти Ради Європи. Трудові стандарти Європейського союзу.

Трудові стандарти регіональних об'єднань держав: Співдружності Незалежних Держав (СНД); Організації Американських Держав, Організації Африканської Єдності і Арабської Організації Праці, Організації економічного співробітництва і розвитку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	ла	інд.	с.	л		п	лаб.	інд.	с.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні положення теорії трудового права. Соціальне партнерство.												
Тема 1.1. Предмет,	4,5	2	0,5			2	4,5					4,5

метод і система трудового права.												
Тема 1.2. Джерела та принципи трудового права України.	4,5	2	0,5			2	4,5					4,5
Тема 1.3. Суб'єкти трудового права України.	6	2	1			3	6					6
Тема 1.4. Соціальне партнерство.	6	2	1			3	6					6
Разом за розділом 1	21	8	3			10	21					21
Розділ 2. Зайнятість. Трудовий договір.												
Тема 2.1. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування.	5	2	1			2	5	1				4
Тема 2.2. Трудовий договір.	20	6	4			10	20	2	1			17
Разом за розділом 2	25	8	5			12	25	3	1			21
Розділ 3. Правове регулювання умов трудових відносин.												
Тема 3.1. Робочий час і час відпочинку.	6	2	1			3	6	1	1			4
Тема 3.2. Оплата праці	6	2	1			3	6	1	1			4
Тема 3.3. Трудова дисципліна	6	2	1			3	6	1	1			4
Тема 3.4. Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин.	6	2	1			3	6					6
Тема 3.5. Правове регулювання охорони праці. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства	6	2	1			3	6					6
Разом за розділом 3	30	10	5			15	30	3	3			24
Розділ 4. Трудові спори. Загальні положення міжнародного трудового права.												
Тема 4.1. Трудові спори (конфлікти), порядок їх розв'язання.	8	4	2			3	8					8
Тема 4.2. Загальні положення міжнародного трудового права.	6	2	1			2	6					6
Разом за розділом 5	14	6	3			5	14					14

<i>Усього годин</i>	90	32	16			42	90	6	4			80
---------------------	-----------	-----------	-----------	--	--	-----------	-----------	----------	----------	--	--	-----------

4.1. Теми семінарських занять для денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, метод і система трудового права.	0,5
2	Джерела та принципи трудового права України.	0,5
3	Суб'єкти трудового права України.	1
4	Соціальне партнерство.	1
5	Правове регулювання зайнятості та працевлаштування.	1
6	Трудовий договір.	4
7	Робочий час і час відпочинку	1
8	Оплата праці	1
9	Трудова дисципліна	1
10	Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин.	1
11	Правове регулювання охорони праці. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства та законодавства про охорону праці.	1
12	Трудові спори (конфлікти), порядок їх розв'язання	2
13	Загальні положення міжнародного трудового права	1
	Разом	16

4.2. Теми семінарських занять для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, метод і система трудового права.	
2	Джерела та принципи трудового права України.	
3	Суб'єкти трудового права України.	
4	Соціальне партнерство.	
5	Правове регулювання зайнятості та працевлаштування.	
6	Трудовий договір.	1
7	Робочий час і час відпочинку	1
8	Оплата праці	1
9	Трудова дисципліна	1
10	Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин.	
11	Правове регулювання охорони праці. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства та законодавства про охорону праці.	
12	Трудові спори (конфлікти), порядок їх розв'язання	
13	Загальні положення міжнародного трудового права	
	Разом	4

5.1. Завдання для самостійної роботи для денної форми навчання

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Предмет, метод і система трудового права. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій,	2

	підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	
2	Джерела та принципи трудового права України. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	2
3	Суб'єкти трудового права України. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення установчих нормативних документів, конвенцій та рекомендації Міжнародної організації праці (МОП): структура, компетенція робочих органів, регламент роботи. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
4	Соціальне партнерство. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення міжнародних нормативних актів про соціальне партнерство. Законодавство України про соціальний діалог та колективно-договірні відносини. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
5	Правове регулювання зайнятості та працевлаштування. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази за тематикою, відповідні темі розділи КЗпП України. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	2
6	Трудовий договір. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази та глави III КЗпП України. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	10
7	Робочий час і час відпочинку Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
8	Оплата праці	3

	Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення поняття, структури заробітної плати, принципів та методів правового регулювання заробітної плати які визначені в Законі України “Про оплату праці”. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	
9	Трудова дисципліна Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
10	Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Визначення розміру шкоди та порядок її покриття що визначається ст.ст. 135-3, 136, 137 КЗпП, Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищенні (псуванні) матеріальних цінностей, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116, п.п. 5-20 постанови Пленуму Верховного Суду України від 29.12.92 № 14. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
11	Правове регулювання охорони праці. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства та законодавства про охорону праці. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази а саме Закону України від 14.10.92 р. "Про охорону праці" (Відомості Верховної Ради України, 1992, (ст. 1), основні принципи державної політики в галузі охорони праці (ст. 4), гарантії прав громадян на охорону праці (ст. ст. 6-16), організація охорони праці на виробництві (ст. ст. 17-23). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
12	Трудові спори (конфлікти), порядок їх розв’язання Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази, особливо законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів конфліктів) від 03.09.98 р. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	3
13	Загальні положення міжнародного трудового права.	2

	Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	
	Разом	42

5.2. Завдання для самостійної роботи для заочної форми навчання

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин
1	Предмет, метод і система трудового права. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	4,5
2	Джерела та принципи трудового права України. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	4,5
3	Суб'єкти трудового права України. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення установчих нормативних документів, конвенцій та рекомендації Міжнародної організації праці (МОП): структура, компетенція робочих органів, регламент роботи. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	6
4	Соціальне партнерство. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення міжнародних нормативних актів про соціальне партнерство. Законодавство України про соціальний діалог та колективно-договірні відносини. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	6
5	Правове регулювання зайнятості та працевлаштування. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази за тематикою, відповідні темі розділи КЗпП України. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи	4

	та підсумкового контролю.	
6	Трудовий договір. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази та глави III КЗпП України. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	17
7	Робочий час і час відпочинку Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	4
8	Оплата праці Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення поняття, структури заробітної плати, принципів та методів правового регулювання заробітної плати які визначені в Законі України "Про оплату праці". Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	4
9	Трудова дисципліна Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	4
10	Матеріальна відповідальність сторін трудових відносин. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Визначення розміру шкоди та порядок її покриття що визначається ст.ст. 135-3, 136, 137 КЗпП, Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищенні (псуванні) матеріальних цінностей, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116, п.п. 5-20 постанови Пленуму Верховного Суду України від 29.12.92 № 14. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	6
11	Правове регулювання охорони праці. Нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства та законодавства про охорону праці. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази а саме Закону України від 14.10.92 р. "Про охорону праці" (Відомості Верховної Ради України, 1992, (ст. 1), основні принципи державної політики в галузі охорони праці (ст. 4), гарантії прав громадян на охорону праці (ст. ст. 6-16), організація охорони праці на виробництві (ст. ст. 17-23).	6

	Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	
12	Трудові спори (конфлікти), порядок їх розв'язання Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Вивчення нормативної бази, особливо законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів конфліктів) від 03.09.98 р. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	8
13	Загальні положення міжнародного трудового права. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурсі). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та підсумкового контролю.	6
	Разом	80

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання розвивають можливості самостійної роботи і сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з навчальної дисципліни (реферати, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) визначаються навчальним планом. Індивідуальні завдання полягають у підготовці реферату за визначеною, або обраною студентом за допомогою викладача, темою та інших видів робіт, які затверджуються кафедрою. Терміни видачі, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються програмою навчальної дисципліни.

Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт комплексної тематики кількома особами.

7. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу. Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти. **Самоконтроль** призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни (розділу, теми). З цією метою у методичних розробках для семінарських занять та самостійної роботи передбачаються питання для самоконтролю. **Кафедральний контроль** проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

При вивченні дисципліни Трудове право використовуються такі види контролю результатів навчання: поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, підсумковий семестровий контроль у формі заліку, відстрочений контроль. **Поточний контроль** проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Результати оцінювання роботи студентів доводяться до відома студентів своєчасно. Формою поточного контролю також є ректорські контрольні роботи. Результати оцінювання ректорських контрольних робіт можуть зараховуватися як результати виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом. Основні методи перевірки успішності студентів: усне опитування, письмовий контроль, практичні заняття, тести тощо.

Письмовий контроль забезпечує глибоку й всебічну перевірку опанування програмного матеріалу. За допомогою письмових робіт одночасно контролюють значну кількість студентів у різних галузях знань. Цей метод досить об'єктивний, бо надає можливість порівняти знання різних студентів за допомогою стандартних запитань, виявити теоретичні знання, практичні навички та вміння, а також адекватне їх застосування для розв'язання конкретних професійних завдань. **Усне опитування** зазвичай проводиться на **практичних заняттях**. Його здійснюють за допомогою бесіди, відповіді студента, тлумачення певних теорій, ідей, поглядів професійних явищ тощо. В основі усного опитування - монологічна відповідь студента або бесіда. Цей метод, завдяки своїй специфіці й характеру застосування, використовують і щоденно на планових заняттях, і на різноманітних перевірках.

Форми контролю з дисципліни Трудове право включають виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо. **Підсумковий контроль** - форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських заняттях.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни Трудове право, курсової роботи та балів, набраних при складанні семестрового заліку. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни Трудове право, складає 100.

Питання до екзамену

1. Поняття та система трудового права.
2. Предмет трудового права.
3. Метод трудового права.
4. Функції трудового права.
5. Принципи трудового права.
6. Особливості нормативних актів трудового права.
7. Конституція України як основне джерело трудового права.

8. Конституційні права та обов'язки в сфері трудового права та гарантії їх реалізації.
9. Кодекс законів про працю України як джерело трудового права.
10. Підзаконні акти, що регулюють працю робітників, як джерело трудового права.
11. Локальні нормативні акти.
12. Міжнародна організація праці і її роль у регулюванні трудових відносин.
13. Поняття та класифікація суб'єктів трудового права.
14. Громадяни України та іноземці як суб'єкти трудового права.
15. Роботодавець як суб'єкт трудового права.
16. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.
17. Основні функції профспілок в суспільстві.
18. Поняття і система правовідносин по трудовому праву.
19. Поняття та ознаки трудових правовідносин.
20. Підстави виникнення трудових правовідносин.
21. Соціальне партнерство: поняття, ознаки та види.
22. Генеральна, галузеві та регіональні угоди.
23. Поняття та зміст колективного договору.
24. Сторони колективного договору.
25. Порядок укладення колективного договору та відповідальність за його порушення.
26. Поняття працевлаштування та його види.
27. Органи працевлаштування, їх права та обов'язки.
28. Правовий статус безробітних, допомога по безробіттю.
29. Особливості працевлаштування окремих категорій громадян (вивільнених у зв'язку зі скороченням штату, неповнолітніх, звільнених в запас із Збройних Сил та інші).
30. Поняття трудового договору і його значення.
31. Характеристика сторін трудового договору.
32. Зміст трудового договору.
33. Випробування при прийнятті на роботу і його юридичне значення.
34. Документи, що підлягають поданню при влаштуванні на роботу.
35. Трудова книжка та порядок її ведення.
36. Форми і строки трудового договору.
37. Особливості правового регулювання праці сумісників.
38. Поняття і види переведень на іншу роботу.
39. Переміщення на інше робоче місце.
40. Порядок проведення зміни істотних умов праці.
41. Класифікація підстав припинення трудового договору.
42. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
43. Процедура розірвання трудового договору в разі скорочення штату.
44. Порядок розірвання трудового договору за порушення трудової дисципліни.
45. Підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника.
46. Особливість застосування додаткових підстав розірвання трудового договору з ініціативи власника.
47. Розірвання трудового договору на вимогу третіх осіб, що не є стороною трудового договору.
48. Порядок оформлення звільнення та проведення розрахунків при звільненні.
49. Вихідна допомога.
50. Поняття робочого часу і його види.

51. Скорочений робочий час.
52. Неповний робочий час.
53. Режим робочого часу і порядок його встановлення.
54. Облік робочого часу і його види.
55. Надурочні роботи та порядок їх застосування.
56. Поняття і види часу відпочинку по трудовому праву.
57. Щорічні відпустки та їх види.
58. Право на щорічну відпустку і порядок її надання.
59. Поняття заробітної плати та методи її правового регулювання.
60. Тарифна система оплати праці та її елементи.
61. Поняття норм праці, їх запровадження, заміна та перегляд.
62. Система оплати праці.
63. Оплата праці при відхиленні від умов роботи, передбачених тарифом.
64. Гарантійні виплати та їх види.
65. Компенсаційні виплати та їх види
66. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку.
67. Обов'язки сторін трудового правовідношення.
68. Заохочення за успіхи в роботі.
69. Дисциплінарна відповідальність та її види.
70. Дисциплінарні стягнення, підстави та порядок їх застосування.
71. Поняття матеріальної відповідальності працівника за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації, її відмінність від цивільно-правової майнової відповідальності.
72. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству.
73. Загальна характеристика видів матеріальної відповідальності працівників.
74. Визначення розміру шкоди і порядок її покриття.
75. Матеріальна відповідальність роботодавця в трудових правовідносинах.
76. Поняття охорони праці.
77. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці.
78. Особливості охорони праці жінок.
79. Особливості охорони праці неповнолітніх працівників.
80. Система і компетенція органів нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю.
81. Громадський контроль за охороною праці на підприємстві.
82. Поняття і види трудових спорів.
83. Загальна характеристика порядку розгляду індивідуальних трудових спорів.
84. Комісії по трудових спорах, їх організація, компетенція, порядок роботи.
85. Розгляд трудових спорів в судах і його особливості.
86. Виконання рішень і постанов по трудовим спорам.
87. Порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів).
88. Примирні комісії, їх організація, компетенція, порядок роботи.
89. Трудовий арбітраж: організація, компетенція та порядок роботи.
90. Страйк як засіб розв'язання колективного трудового спору.

8. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за екзамен/залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 40 = 40$:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\sum 40$ – сума максимальної кількості балів

$\sum 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\sum 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Індивідуальне завдання – 10 балів

Контрольна робота – 10 балів.

Поточний контроль						Індивідуальне завдання	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен /залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	TN					
$\sum 40$						10	10	60	40	100

T1, T2 ... TN – теми.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів, але в межах максимальної загальної суми балів – 100.

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів.**

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування

глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;

- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;

- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних/залікових робіт.

Контрольні та екзаменаційні (залікові) роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з 10 тестових завдань, екзаменаційна/залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має п'ять варіантів відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	незараховано

9. Рекомендована література

Базова література

1. Гетьманцева Н. Д., Козуб І. Г. Трудове право України (Загальна частина): навч. посіб. Чернівці: Рута, 2013. 311 с.

2. Гетьманцева Н.Д., Козуб І. Г. Трудове право України (Особлива частина): навч. посіб. Чернівці: Рута, 2014. 503 с.
3. Мельник К. Ю. Трудове право України: підручник. Харків: Діса плюс, 2014. 479 с.
4. Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за ред. С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін. Харків, 2019. 408 с.
5. Трудове право України: академ. курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. Київ: Ін Юре, 2014. 548 с.
6. Трудове право України: навч.-метод. посіб. / відп. ред. Г. І. Чанишева. Одеса: Фенікс, 2013. 399 с.
7. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 564 с.
8. Трудове право України: підручник / за ред. проф. О. М. Ярошенко. Харків: Вид-во 2022. – 376 с.
9. Трудове право України: підручник / за ред.: М. І. Іншина, В. Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 600 с.
10. Трудове право: підручник / за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків: Право, 2012. 494 с.
11. Трудове право: підручник / за заг. ред. О.М. Ярошенка. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 544 с.

Допоміжна література

1. Губрієнко О. М. Трудове право України. Практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Запоріжжя: Вид-во Зеленкевич Л. П., 2013. 183 с.
2. Каркачова А. В. Трудове право: конспект лекцій. Донецьк: Технопак, 2012. 187 с.
3. Лазаренко А. М. Практикум з трудового права: навч.-метод. посіб. Чернігів: Лозовий В. М., 2015. 259 с.
4. Прилипко С. М., Ярошенко О. М. Трудове право: посіб. для підгот. до держ. іспиту. Харків: Право, 2015. 228 с.
5. Трудове право (поняття, схеми, таблиці): навч. посіб. / Павлів-Самоїл Н. П. та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2013. 171 с.
6. Трудове право України. Практикум: навч. посіб. для студентів ВНЗ / за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. Київ: Ін Юре, 2014. 349 с.
7. Трудове право: навч.-метод. посіб. / Л. О. Остапенко та ін. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 154 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Законодавство України. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
2. Закон України Про працю (Проект). URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67848
3. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>
3. Конвенції та Рекомендації МОП. Офіційний сайт Міжнародної організації праці URL: <http://ilo.org.ua/DocLib/Forms/conventions.aspx>

4. Трудове законодавство. Всеукраїнська асоціація кадровиків URL: <http://www.kadrovik.ua/category/kategor-statei/trudove-zakonodavstvo>
5. Трудове законодавство України. Державна служба зайнятості (офіційний веб-сайт) URL: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/faq/list?themeId=31382>
6. Трудове право України. Електронний підручник. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/949/Trudove%20pravo%20Ukrainy%20%20pidruchnyk_K.%20Yu.%20Melnyk_2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Трудове право України. Електронний підручник. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Vyshnovetska_Svitlana/Trudove_pravo_Ukrainy.pdf